

emcdda.europa.eu

KOMUNIKAT

Wolfgang Götza, dyrektora Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii

z okazji publikacji

Sprawozdania rocznego 2006 o stanie problemu narkotykowego w Europie

Zakaz publikacji do: godz. 11:00 CET – 23.11.2006 r.

Utworzenie nowej strategii antynarkotykowej UE (na lata 2005–2012) stanowi ważny krok naprzód w reagowaniu Europy na problem narkotyków. Strategia i aktualny plan działania (na lata 2005–2008) są konkretnymi przykładami osiągniętego między państwami członkowskimi porozumienia, a także potwierdzeniem zaangażowania we współpracę oraz zgodnie podejmowanych wysiłków. Rzecz nie kończy się jednak na samym porozumieniu. Mimo że polityka krajowa kreowana jest wciąż na poziomie poszczególnych państw, a różnice w jej zakresie są nadal wyraźne — podsycając europejską debatę — to kwestie fundamentalne stały się spójne. Zasadniczo obserwuje się, że kraje coraz częściej zaczynają podążać w tym samym kierunku.

Niemal wszystkie kraje europejskie umieszczają swoje inicjatywy polityczne w ramach krajowych strategii lub antynarkotykowych planów działania. Gruntowna analiza realizowanej obecnie polityki antynarkotykowej zwraca uwagę na rozszerzanie zakresu krajowych strategii w kierunku obejmowania dozwolonych substancji uzależniających, takich jak alkohol, nikotyna i leki, jak również substancji nielegalnych ⁽¹⁾. Ponad dwie trzecie dotychczas przebadanych krajów w dokumentach dotyczących realizacji polityki wymienia obydwa rodzaje substancji lub odnosi się do substancji prawnie dozwolonych w kontekście profilaktyki i leczenia. Zmiana ta nastąpiła we właściwym momencie, biorąc pod uwagę fakt, że zjawisko jednoczesnego zażywania legalnych i/lub nielegalnych substancji („politoksykomania”) staje się coraz wyraźniejsze w europejskiej kulturze narkotykowej.

EMCDDA staje obecnie w obliczu wyzwania, jakim jest monitorowanie znacznie szerszego spektrum substancji niż 10 lat temu. Placówki świadczące usługi terapeutyczne mają do czynienia z większą różnorodnością problemów związanych z zażywaniem rozmaitych środków psychoaktywnych, niż kiedykolwiek przedtem, i wskazują liczne przypadki nakładania się problemu narkotykowego i alkoholowego. Wspólnym motywem tegorocznego sprawozdania jest coraz pilniejsza potrzeba opracowania polityki i inicjatyw, które stanowiłyby odpowiednią reakcją na złożony i wielopłaszczyznowy charakter współczesnej problematyki narkotykowej. Zjawisko jednoczesnego zażywania wielu narkotyków jest także poważnym wyzwaniem dla systemów monitorowania narkotyków, gdyż systemy te koncentrowały się dotychczas na używaniu pojedynczych substancji. Opracowanie nowych metod służących zrozumieniu takiego wzoru przyjmowania narkotyków powinno stanowić jeden z priorytetów naszych przyszłych zadań, jeżeli chcemy sprostać potrzebom rosnącej grupy ludzi, których problemy mają źródło w zażywaniu wielu substancji.

Oprócz monitorowania obecnej sytuacji, do podstawowych zadań EMCDDA należy obserwowanie pojawiania się nowych narkotyków i określanie przyszłych zagrożeń dla zdrowia publicznego. Istnieje prawdopodobieństwo, że nowe wzory używania narkotyków będą początkowo stosowane przez nieliczne osoby, w małych grupach, w specyficznych regionach bądź okolicznościach społecznych. Naszym celem jest szybkie rozpoznanie nowych substancji oraz zarysowujących się trendów, zanim staną się one poważnymi problemami.

PL — ZAKAZ PUBLIKACJI do 23.11.2006 r., godz. 11:00 CET/czasu brukselskiego

W 2005 r. za pośrednictwem systemu wczesnego ostrzegania (²) do EMCDDA i Europolu zgłoszono oficjalnie 14 nowych substancji psychoaktywnych. Ważną kwestią stanowiło pojawienie się i szybkie rozpowszechnienie nowej substancji mCPP — 1-(3-chlorofenyl)piperazyny, wskazywanej przez państwa członkowskie częściej niż jakakolwiek inna substancja psychoaktywna od czasu rozpoczęcia w 1997 r. monitoringu w ramach systemu wczesnego ostrzegania.

W ciągu roku mCPP pojawiło się w 20 państwach członkowskich UE oraz w Rumunii i Norwegii, i była często oferowana potencjalnym użytkownikom jako „nowy rodzaj ekstazy”. Przypadek mCPP pokazuje, jak producenci nielegalnych narkotyków nieustannie poszukują innowacji w postaci nowych substancji chemicznych, które można wprowadzić na rynek. System wczesnego ostrzegania jest ważnym mechanizmem interwencyjnym w sytuacji, w której zdrowie młodych Europejczyków jest zagrożone działaniami osób, którym zależy na osiągnięciu zysku.

W roku 2005 EMCDDA uruchomiło także pilotażowy projekt E-POD (*European Perspectives on Drugs*) (³), którego celem jest wykrywanie, śledzenie i zrozumienie trendów przyjmowania narkotyków kształtujących się w Europie. W pierwszym sprawozdaniu (⁴) z realizacji projektu wskazano na rysujący się od lat 90. wzrost w zakresie dostępności i używania grzybów halucynogennych. Skupiając się na różnych substancjach E-POD działa na zasadzie ogólnoeuropejskiego radaru wykrywającego nowe i modne narkotyki oraz pomagającego poszczególnym krajom w podejmowaniu szybkich i skutecznych działań w odpowiedzi na zagrożenia zdrowia związane z zażywaniem narkotyków.

Wreszcie sprawa metamfetaminy — narkotyku, z którym wiążą się poważne problemy w zakresie zdrowia publicznego na całym świecie. Mimo że w Europie zagadnienie ogranicza się nadal do kilku krajów, przechwycenie tej substancji zgłosiło w ubiegłym roku więcej krajów UE niż w poprzednich latach, co w oczywisty sposób podkreśla potrzebę intensywniejszego monitorowania najbardziej zagrożonych populacji.

Tak oto dochodzę do propozycji Komisji Europejskiej z roku 2005 w sprawie przeformułowania misji założycielskiej EMCDDA tak, aby lepiej dopasować ją do nowych wyzwań. Zmienione rozporządzenie stanowi na przykład, że agencja powinna uwzględniać nowe metody przyjmowania narkotyków, a zwłaszcza zjawisko „politoksykomanii”, w tym łączenia dozwolonych i zabronionych substancji psychoaktywnych.

W globalnej debacie o problemie narkotykowym nie brakuje retoryki dotyczącej potrzeby zrównoważonego i opartego na dowodach podejścia do narkotyków. W Europie, być może bardziej niż gdzie indziej, retoryka ta staje się faktem. Nowa strategia antynarkotykowa UE oraz pierwszy plan działania w jej ramach opierają się na zgodzie panującej między krajami co do tego, że należy ograniczać zarówno podaż, jak i popyt. Wyraźna zgoda panuje także co do wartości zbierania i wymiany informacji, rozpowszechniania dobrych praktyk oraz potrzeby kierowania się dowodami naukowymi przy trudnym wyborze działań, które służyć mają przede wszystkim interesom obywateli. Komisja Europejska, wspierana przez EMCDDA, dokona ewaluacji aktualnego planu działania właśnie przy pomocy przesłanek naukowych.

Na przestrzeni lat strategii UE oraz antynarkotykowe plany działania pomagały w pobudzeniu aktywności władz w poszczególnych krajach, podnosiły wartość realizowanej w nich polityki oraz przyczyniały się do wzmocnienia i ujednolicenia głosu Europy w sprawie narkotyków. EMCDDA stara się ułatwiać formułowanie popartej rzetelnymi informacjami polityki poprzez dostarczanie obiektywnych i przeprowadzonych z zachowaniem naukowych wymogów analiz danych na temat zjawiska narkomanii w Europie.

Uświadomienie sobie zasięgu problemów, przed jakimi narkotyki stawiają Europejczyków, ich rodziny i społeczności, w których żyją, wywołuje przygnębienie. Powodem do optymizmu

może stać się jednak fakt, że w dzisiejszej Europie nie tylko lepiej niż kiedykolwiek rozumiemy zaistniałą sytuację, ale także prowadzimy bardziej racjonalny, otwarty i poparty rzetelnymi informacjami dialog na temat narkotyków.

(¹) Wybrane zagadnienie: 'European drug policies: extended beyond illicit drugs?' <http://issues06.emcdda.europa.eu>

(²) System działający na podstawie decyzji Rady 2005/387/JHA z 10 maja 2005 r. w sprawie wymiany informacji, oceny ryzyka i kontroli nowych substancji psychoaktywnych (*Dziennik Urzędowy* L 127, 20.5.2005). Zob. także <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeID=17869>

(³) Uruchomiony w ramach planu działań antynarkotykowych UE (2005–2008) wzywającego do opracowania „przejrzystych informacji o wyłaniających się trendach i wzorcach zażywania narkotyków oraz rynkach narkotykowych”.

(⁴) 'Hallucinogenic mushrooms: an emerging trend case study' <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeid=7079>